

M.B.H.G. - B.R.O.H.
Directie Monumenten en Landschappen
De Heer P. CRAHAY
Directeur
CCN-Vooruitgangstraat 80, bus 1
1035 Brussel

U/Ref: 2268-0009/02/2007-166PU (Manja Vanhaelen)
O/Ref: AVL/ah/BSA-2.22/s417
Bijlage : 1 A3 dossier

Brussel,

Mijnheer de Directeur,

Betreft : SINT-AGATHA-BERCHEM. J.B. Vandendriesschestraat 19 / Kerkstraat.
Herinrichting van het gemeenschapscentrum De Kroon gelegen in de op de bewaarlijst
ingeschreven dorpskern. Principeadvies.

In antwoord op uw brief van 20 juli 2007 met bovengenoemde referentie, ontvangen op 30 juli jongstleden sturen wij u de **bemerkingen** die onze Commissie heeft uitgebracht tijdens haar vergadering van 22 augustus 2007.

Het project betreft de reorganisatie van het gemeenschapscentrum *De Kroon*, de uitbreiding ervan met een ondergrondse polyvalente zaal en de vervanging van de bestaande aanbouw door een vrijstaande constructie van geringe omvang. De voormalige herberg *La Couronne* behoort tot de oude dorpskern van Sint-Agatha-Berchem, bij besluit van 29/04/2001 ingeschreven op de bewaarlijst.

Het hoofdgebouw wordt volledig gereorganiseerd en zou ingenomen worden door de administratie en de dagelijkse werking van het gemeenschapscentrum. Het café wil men verplaatsten naar een onafhankelijk paviljoen. De polyvalente zaal met bijbehorende functies worden ondergronds ingeplant en zijn vanaf de Kerkstraat toegankelijk via een half ingegraven glaspertij. Daarbij maakt men gebruik van de sterke helling van het terrein.

Dit project illustreert de mogelijkheid een complex programma te integreren in de beschermde dorpskern. Positief zijn de herwaardering van het exterieur van het neoklassieke gebouw, de discrete integratie van de polyvalente zaal en het creëren van een betere verbinding tussen de Kerkstraat en de hoger gelegen Vandendriesschestraat.

Anderzijds betreurt de Commissie dat de voormalige herberg wordt ontdaan van haar oorspronkelijke bestemming. Door het café te verplaatsen naar een vrijstaand en buiten de dorpskern gelegen nieuwbouw, verliest de herberg een deel van haar bestaansreden en wordt het wezen van de oude dorpskern eens te meer aangetast.

De Commissie aanvaardt dus de afbraak van het bestaande bijgebouw en de aanleg van een ondergrondse zaal (zie ook haar adviezen van 1998-1999 over gelijkaardige ontwerpen) maar zij kan niet akkoord gaan met het delokaliseren van het café omdat dit de erfgoedkundige waarde van de dorpskern zou aantasten.

Bovengrondse nieuwbouw

Uit het aantal in het hoofdgebouw voorziene zalen (trefzaal op het gelijkvloers, 2 zalen op +1 en een op +2) blijkt dat er alleszins voldoende oppervlakte beschikbaar is om, mits de reorganisatie van de overige functies, het café in de vroegere herberg te behouden. **De nieuwbouw lijkt dan ook niet onontbeerlijk tenzij om daarin eventueel de toegang tot de ondergrondse ruimten onder te brengen. De Commissie vraagt alleszins de in de ontwerpschets voorgestelde architectuur ervan te herzien.** Het paviljoen is ingeplant op het scharnier tussen het oude en het recentere Berchem en vraagt desbetreffend om een discrete en geïntegreerde architectuur. De voorgestelde vormtaal ervan vertoont echter geen enkele affiniteit met het uitzicht van de oude dorpskern, noch met die van het nieuwere stadsdeel. Ook de verlichte uitkijkpost is uit den boze omdat die het uitzicht op het gevrijwaarde erfgoed zou aantasten.

De gevrijwaarde herberg

Zoals hoger vermeld, verzoekt de K.C.M.L. het voorgestelde programma te herzien. Zij doet momenteel dus geen uitspraak over de werken aan het interieur. Daarentegen gaat zij wel akkoord met de grote lijnen van het ontwerp voor de gevels. Die zijn bekleed met een grijze pleister met uitgesproken reliëf, voorzien van meranti ramen waarvan de verdeling noch de hoogte oorspronkelijk zijn.

Het project voorziet het reconstrueren van de raamopeningen op de vroegere hoogte gelijk aan die van de inkomdeur. In deze nieuwe openingen zouden ramen naar oorspronkelijk model worden geplaatst met luiken. Op middellange termijn zouden ook de andere ramen vervangen worden. De gevel zou men schilderen in gebroken wit. De Commissie stelt voor enig onderzoek te verrichten naar de oorspronkelijke kleur en naar de samenstelling van de gevelbekleding. Dit is eveneens van belang voor het herstellen van de gevel ter hoogte van de af te breken aanbouw.

De noodzaak om de blinde ramen te openen (zijgevel op de verdieping, attiekverdieping) is nauw verbonden met de binneninrichting. Elke definitieve beslissing daarover is dus voorbarig. Volgens de Commissie maken de blinde ramen echter deel uit van de geschiedenis van het gebouw en kan de heropening best tot een minimum beperkt worden.

De heraanleg van de onmiddellijke omgeving

Kenmerkend voor de bestaande toestand is het landelijke karakter van het huidige caféterras en de aanwezigheid van 5 honderdjarige kastanjabomen. Spijtig genoeg moeten die om gezondheidsredenen gekapt worden.

Het project voorziet het planten van nieuwe hoogstammen en de heraanleg van de volledige tuin. Positief is dat de vloeiende overgang naar de straat, zoals die oorspronkelijk bestond, hersteld wordt en de strakke scheiding van de terrasmuren verdwijnt. Daarentegen is het niet wenselijk dat het bouwblok volledig door de landschapsaanleg wordt ingepalmd en kan men best een stoep behouden. **Ook vraagt de Commissie de nieuwe aanplanting een meer gestructureerd uitzicht te geven dan de in de ontwerpschets het geval is om beter aan te sluiten bij de statigheid van het neoklassieke gebouw.** De organische compositie van de ontwerpschets beantwoordt niet aan de karakteristieken van de oude dorpskern en de inplanting van de bomen zou het gevrijwaarde gebouw bovendien aan het gezicht onttrekken. Ook vraagt de Commissie af te zien van de aanplant van de bomen op een soort van hopen met geïntegreerde zitbanken.

Ook voor de tuinaanleg zou het wenselijk zijn enig archiefonderzoek te verrichten.

Hoewel de aanleg van een ondergrondse constructie waarschijnlijk de aard van de beplanting bepaalt, vraagt de Commissie de groenaanleg te herzien volgens bovenstaande bemerkingen. Zij vraagt tevens de geen koepels te voorzien om de ondergrondse ruimten te verlichten omdat die de groenaanleg nog meer zouden hypothekeren.

Samengevat wil de Commissie met dit eerste principeadvies bijdragen tot een optimale integratie van het gemeenschapscentrum in de beschermde dorpskern. Zij houdt zich verder ter beschikking van de ontwerpers en van alle betrokken partijen voor verder overleg.

Met de meeste hoogachting,

A. VAN LOO
Secretaris

J. DEGRYSE
Voorzitter